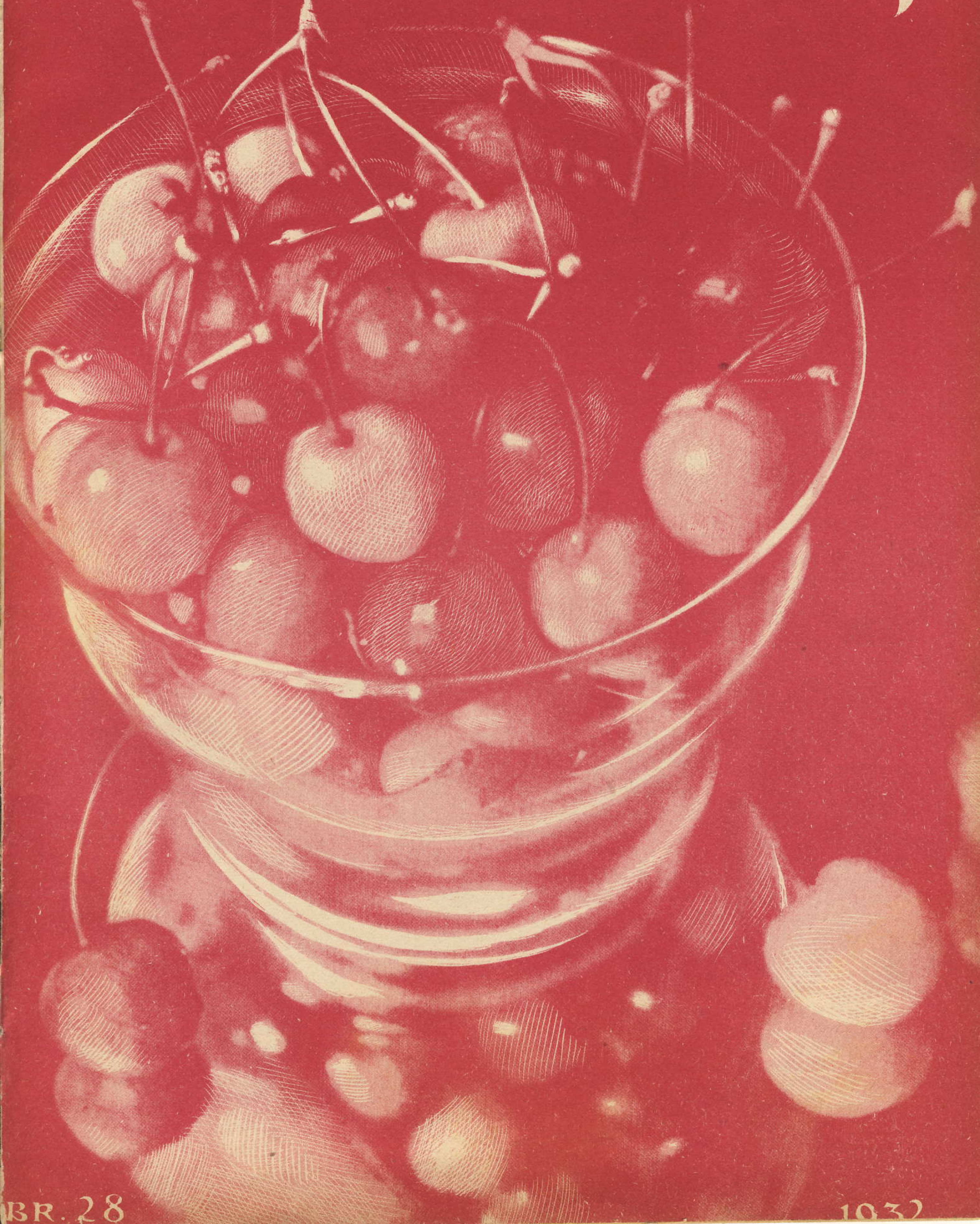
POSTARINA PLAĆENA U GOTOVU

CIJENA 3

OBITELJ

BR. 28

1932

KNJIŽEVNI SUSRETI

Dr F. Novak: »ALPSKI ŽUPNIK«, epizode iz života osamljenog svećenika. Izdanje Hrvatske Knjižare u Splitu. Cijena 24 Din. — Nema tome dugo što je kod nas izašao jedan roman, u kojemu je prikazan život svećenika u vrlo lošem svijetlu i o kojem je ozbiljna kritika izdala vrlo nepovoljan sud. Namjesto požrtvovnog, nesebičnog i rodoljubnog svećenika pred nama je ocrtan lik svećenika-sensualca, kakvoga se na pravom mjestu uopće ne da zamisliti. Neprijatelji Crkve i pravog dobra su se veselili i došao im je novi roman kao naručen, jer su ipak uspjeli da i kod nas vide na papiru tobože novootkrivene stvari, kako su se neki izrazili, stvarni odlomak iz života. Svako nastojanje, da se takvo loše mišljenje o svećenicima najneumornijim oračima na njivi kulture i dobra, pobije, mora se stoga pohvaliti. Dobra je zamisao bila, koja je ovom knjigom i ostvarena, da i mi na našem jeziku imamo djelo, u kojem bi bio prikazan život svećenika, kakav u istinu jest. U »Alpskom župniku« je opisan život seoskog župnika u Alpama. To je realni život svećenika bez izmišljanja i nadodavanja, neuljepšavan i nepogoršavan. Teški moralni i materijalni položaj u mjestu, borba protiv nećudorednosti, alkohola, bolesti, siromaštva, svakodnevne neugodnosti svećenika, koje mora podnositi za boljitak svoga bližnjega, samotan i prečesto dosadan život, sve je to u knjizi izneseno živo, jasno i zanimljivo. U tim prilikama u ovoj knjizi nije svećenik prikazan kao neko nadnaravno biće, nego kao pravi čovjek sa svim prirodnim nedostacima, koji kroz sve životne neprilike, oboružan vršenjem dužnosti svog staleža, vodi povjereno stado. To je svagdanji život svećenika, koji ustaje protiv svake nepravde, pa sukobio se bilo s kim. Ljubav prema župljanima ga krijepi.

Iako piscu nije osobito bilo stalo, da stvori prvorazredno umjetničko djelo, jer je zaokupljen sadržajem, ipak se knjiga radi sočnog i privlačivog stila neobično ugodno čita. Tu je prikazana istina, nimalo izmišljena, nego sve onako, kako je to sa župnikom, pravim »majstorom duša«.

Slika na omotu:

TREŠNJE

KNJIGA O VAŽNIM PITANJIMA. Velika opasnost današnjih društvenih prilika za omladinu, koja je izložena neprestano velikim pogibeljima i napastima, da skrene s pravoga puta, ponukala je odgovorne faktore, da se što jače pozabave pitanjem mjera, koje treba poduzeti, da se predusretne zlu. Jedna od najaktuelnijih takvih mjera je bez sumnje ispravno obavještenje omladine o tajnama spolnog života, koji mora da se odvija u strogo etičkim granicama, ako se žele postići ciljevi, koje su Bog i priroda zdravu čovjeku namijenili.

Budući da je pitanje otkrivanja tajna spolnog života po sebi vrlo delikatna stvar, prirodno je, da su roditelji u najpovoljnijoj situaciji da to izvrše. Nažalost mnogi roditelji nisu ni izdaleka u tome onoliko upućeni, koliko bi trebalo i zato je prijeka nužda, da se tim predmetom jače pozabave pedagozi i stručnjaci, podučavajući i roditelje i omladinu.

Dr Milan Crlenjak je jedan od onih stručnjaka, koji su najpozvaniji, da na tom polju nešto učine. Na osnovu dugogodišnjeg studija i iskustva, koje je crpio kao predavač higijene u školama, napisao je on djelce i u njemu iznio sve, što je smatrao potrebitim, da se omladini objasni. Počeo je iz temelja iznoseći naziranja o građi materije, o sili, o razlici žive i nežive prirode. Napose ističe odlike živih bića, među koje spada i rasplod. Govori o stanici uopće, a zatim prelazi na spolne stanice i vrste rasplođivanja. Sa mnogo obazrivosti raspravlja o građi rasplodnih organa kod čovjeka, njihovoj djelatnosti, te nastavlja prikazivanjem rasploda i raznih anomalija spolnog života (spolna pathologija).

Normalni spolni život može se postići samo u braku, sve ostalo je nedozvoljeno, štetno. Do braka treba da se mladić sačuva.

Stručnjački autor prikazuje i venerične bolesti, a iza toga prelazi na etiku spolnog života, kao jedini pravi regulativ. Etika unosi u brak ljubav, koja je osnovka obiteljske sreće i napretka.

Napokon govori napose o spolnoj higijeni te ističe njezine najopasnije neprijatelje (noćni život, alkohol itd.) i osvjetljuje sve faktore, koji utiču higijenski i etički na spolni život, naglašujući veliku ulogu, koju vrši religija u tom smislu. Knjiga je zbijena, lijepo pisana, svestrano informativna, u granicama koje su pristupačne onima kojima je namijenjena, a to su omladina i roditelji.

Prigovoriti se može nekim stavkama, u kojima auktor razlaže svoje stanovište o koedukaciji. Dr M.

Fra S. Petrov: »SVETAC SVEGA SVIJETA«, životopis sv. Ante Padovanskoga, izdao Glasnik »Gospe Sinjske«, Sinj. Cijena zajedno s poštarinom 10 Din. — Na 160 strana, urešena sa 72 sličice i lijepom slikom na početku, tiskana ukusnim slovima, na dobrom papiru, donosi nam ta knjiga nov životopis velikoga Čudotvorca sv. Ante Padovanskoga. Po želji samoga Sv. Oca Pija XI. slavi ove godine čitav katolički svijet dvostruku 700-godišnjicu »Sveca svega svijeta«, kako je Leon XIII. nazvao sv. Antuna. Za tu proslavu dolazi veoma zgodno ovo djelo, sastavljeno prema najboljim vrelima, uvijek u skladu s rezultatima povijesne nauke a jednostavnim i laganim stilom. I učen i neuk naći će u njoj i zanimljivo i pobudno štivo. Zato knjigu najtoplije preporučamo.

BROJ 28 OBITELJ GOD IV

U ZAGREBU 10 SRPNJA 1932

UMORSTVO U KRIVOJ ULICI

NAPISAO R. SEEBACHER — PREVELA Z. CVITANIĆ

Rentier Jankov·ć popeo se mučno do svog stana u trećem spratu. Upravo se vraćao sa svakidašnje šetnje. Na vratima pozvoni i uđe. Iz kuhinje se čuo na radiu šlager »Stari prijatelj . . .«

»Milkice,« reče svojoj ženi, koja je bila zabavljena pripravljanjem ručka: »Okreni ili zatvori sasvim taj radio.« Milkica poslušno zatvori. Gospodin Janković nastavi: — »Znaš, to nije za tebe! Držim, da za nas obojicu nije ta moderna glazba! To nam kvari ukus!«

»Ali Franjo,« pokuša da primijeti žena, ja nalazim, da je ova glazba sasvim zgodna. Ta to je iz tonfilma »Veseli Zagreb«. Zar nisi ništa o tome čitao u novinama?«

»Milkice, ja držim, da bi ti u tvojim godinama morala imati ipak malo više razbora,« odgovori ozbiljnim glasom gospodin Franjo Janković. I u tom času dogodilo se ono strašno, užasno!

Gospodin Franjo je upravo htio posrkati juhu, kad otkrije u njoj kosu. Već uzrujan od prijašnjeg razgovora, bio je sada sasvim izvan sebe. Ono, što se u četrdeset i osam godina braka nije nikada ni pomislilo, sada postade zbilja.

MAČKICE SU SE UDOBNO SMJESTILE U STARIM CIPELAMA

»Milkice!« vikne Franjo glasom, koji je drhtao od uzbuđenja. »Milkice, dođi ovamo . . . pogledaj malo u moj tanjur! . . . Što vidiš ovdje?«

»Rezance, Franjo, rezance!«

»Milkice, pogledaj bolje . . . Šta vidiš sad?«

»Još uvijek rezance Franjo!« Tad posegne gospodin Janković u tanjur i izvuče kosu . . . »Milkice, vidiš li sad? . . . «

»Ali Franjo,« odgovori njegova žena, »pa to je samo jedna kosa!«

On uzdigne ruku, koja je držala kosu, kao da se prijeti, i reče skoro svečano, dok je sa kose kliznulo na pod nekoliko kapi juhe:

»Da, ženo, kosa s tvoje glave! Prošao mi je tek. Možeš slobodno proliti juhu!«

»To može isto tako biti i dlaka iz tvoje brade, dragi Franjo,« pokuša gospođa Janković da umiri muža. Ali se on nije osvrtao na tu primjedbu.

»Milkice, Milkice, kako ti se moglo tako nešto dogoditi . . . dogoditi . . . dogoditi . . .,« odzvanjalo je po čitavoj kući. I ta riječ »dogoditi« doprla je do ušiju gospođe Ljutić, prve susjede Jankovićevih. Ova naćuli uši.

Bože moj! Kod tih Jankovićevih se sigurno nešto dogodilo. Stari Janković je cijelo vrijeme tako uzrujano govorio. Da nije možda natukao ženu? — Tako je mislila gospođa Ljutić.

Po stepenicama se upravo uspinjala gospođa Romić noseći drva. Gospođa Ljutić je zadrži:

»Gospođo Romić, stanite čas! Čujte! Tu kod Jankovićevih, mojih susjeda, mora da se nešto strašno dogodilo — pomislite samo — stari je zlostavljao svoju ženu, a kad taj jedamput poludi, što ćete da vam kažem, taj bi se potukao s cijelim svijetom!«

»Zaboga, strašno je stanovati s takvim ljudima! Ja da sam na vašem mjestu, otišla bih smjesta na policiju. Nikad se ne zna, gospođo Ljutić . . . nikad se ne zna . . . Uopće mi je stari Janković u ovo zadnje vrijeme tako čudan . . . Ali sad moram ići. Moram naložiti vatru.«

»Zbogom, gospođo Romić! Kad se vaš muž povrati s rada, pripovjedite mu, što se dogodilo.

Možda je stari... razumijete li me?... Kako bi bilo, da pozovem pomoć... da vaš muž dođe dolje!?...«

Gospođa Marić, koja stanuje u prizemlju, ulovila je — razumije se, sasvim slučajno — nekoliko riječi iz tog razgovora. Dakle stari je Janković zlostavio svoju ženu! Možda i umorio! Ta to je strašno, upravo užasno! Već je i policija tu! Policija u njezinoj kući!

Upravo je ulicom prolazila gospođa Jurić iz kuće broj šest, pa gospođa Marić jurne za njom

BIJELA MAČKICA

te ispripovijedi klimajući glavom strašno umorstvo u njenoj kući.

Pola sata kasnije stajali su stanari iz kuće broj šest svi na okupu i uzrujano razgovarali. Tu se galamilo i raspravljalo u sav glas. Buka uzbuđenog mnoštva dopre do kuhinje Jankovićevih.

»Milkice,« reče Franjo, »daj otvori prozor i pogledaj, što se dolje dogodilo.« Milka posluša, otvori prozor, onda se obrati mužu:

»Dolje se sakupila cijela ulica, Franjo. Siđi i vidi, što se događa. Sigurno nešto strašna.«

Franjo siđe poslušno u papučama niz stube, otvori vrata i iziđe pred mnoštvo. Ali čim ga je jedna od prisutnih žena prepoznala, krikne i pobjegne. Na to i drugi pogledaše, prepoznaše ga — i cijela se skupina prestravljeno razbjegne.

Što imaju protiv njega?... I...? Šta...? Zar tu neko nije vikao »Ubojice«... da... to...! to...! On?... Ubo...jica...!

Cijela se ulica prestrašeno razbježala i munjevitom brzinom posakrivala u kućne veže. Pola minuta kasnije činilo se, kao da je sve izumrlo. Samo se iza zavjesa moglo vidjeti prestravljene oči kako zure na ulicu.

Gospodin se Janković usprkos svoje astme i kostobolje stvorio za čas u svom stanu na trećem spratu. Klonuo padne u kuhinji na stolac. Uzalud je kušala gospođa Milka da sazna, što se dogodilo. Tek kad se donekle oporavio od straha i zaprepaštenja, navali ona iznova:

»Ali, Franjo, ta reci! Što se dogodilo? Kako to izgledaš? Što se desilo?«

»Milkice,« reče Franjo polagano kao otsutan duhom, »nemoj toliko pitati ujedamput. Sve lijepo, po redu. Dakle još jednom prvo pitanje. Što se dogodilo?... Stani! Čini mi se, da sam poludio!...«

»Franjo,« gospođa Janković pomiluje svog muža blago po kosi. »Reci... sve, što ti je na srcu.«

»Da,« kimne Franjo,« neka bude!« i muklim glasom dobaci. »Ja sam ubojica...!«

»Franjo!« Milka se sruši onesviješćena. Njezine su ruke još neko vrijeme lamale u zraku, onda i one klonu.

U isti čas otvore se širom kuhinjska vrata. Gospodin Janković, koji je upravo htio priskočiti svojoj ženi u pomoć, uzmakne prestravljen. Na pragu se pojavio policajac. Gospodinu Jankoviću se smrkne. Kao iz daljine čuo je glas činovnika...

»Gospodin Franjo Janković! U ime zakona vi ste uapšeni! Pred lješinom vaše žene bilo bi svako poricanje suvišno. Molim, slijedite me!«

Gospodin Janković, koji je od straha i prepasti zanijemio, slijedio je instinktivno činovnika, koji brižno zatvori i zapečati vrata.

Ono, što se kasnije dogodilo, činilo se bijednom Franji kao san. Put kroz Krivu ulicu, koje su stanovnici zastrašeno provirivali iza zastora, i preslušanje na policiji, gdje je mehanički odgovarao...

Međutim je gospođa Janković u svom stanu malo pomalo došla k sebi.

»Franjo, čašu vode!« dahne... »Franjo, molim vode!«... Nema odgovora!... Protrlja oči i ogleda se zbunjeno oko sebe. Što se dogodilo? Gdje je njezin Franjo?

»Franjo!« Ni u spavaćoj sobi ga nije bilo! Htjela je van. Ali što je opet to? Vrata su zaključana! Ona uze ključ sa zida i otvori. Što ima da znači sve to? Treba da se raspita kod gospođe Ljutić! Pokuca na vrata. Gospođa Ljutić otvori viknuvši »Duh!« zalupi vratima. Gospođa Janković pokuca još jednom prestrašeno.

»Ali, gospođo Ljutić! Što vam se dogodilo? Ta otvorite! Ja sam gospođa Janković!«

(Svršetak na str. 451.)

ZLATNE MAČKICE

NAPISAO STJEPAN URBAN

Vrlo žalim, što ću morati ovim člankom da se zamjerim mnogim prijateljicama i prijateljima zlatnih mačkica. Ali odmah na početku želim istaknuti, da me one prijateljice i prijatelji zlatnih mačkica, koji će zamjeriti mom članku, sude sasvim krivo. Ja ne ću nipošto napadati zlatnih mačkica, a najmanje njihove prijateljice i prijatelje, nego ću iznijeti samo fakta, koja obaraju opće rašireno mišljenje o zlatnim mačkicama, jer je to mišljenje sasvim krivo i lažno.

Obično se djeci u školama, kad uče o mački, kaže, da je mačka korisna domaća životinja. Ali to nije istina, nego je istinita tvrdnja oprečna ovoj, da je mačka štetna domaća životinja.

Učiteljica u školi predaje o mački. Prije predavanja ispituje djecu, što znadu o mački. Digne se mala Ankica i reče: »Mačka je korisna domaća životinja. Naša susjeda ima mačku, pa ne treba nikada prati tanjure, jer mačka sve tanjure poliže.« Iza Ankice digne se Zlatica: »Ja znam isto zašto je mačka korisna domaća životinja. Mačka tamani miševe.« Učiteljica je na to odbila argumenat male Ankice, a odobrila Zlatičin i konačno svojim predavanjem potkrijepila tvrdnju, da je mačka korisna domaća životinja.

Pripovijest o mački i mišu baš nije razlog, da se mačkicama vežu oko vrata »mašli«, da ih se stavlja na divane i jastuke, da ih se gladi i ljubi, da im se peku »šnicli« i uopće odavaju sve počasti, koje uživaju. Kad bi se mačka borila samo s miševima, nikad ne bi ona spavala s ljudima na krevetu i ne bi joj bilo dopušteno da dođe u priliku, da poliže jelo, prije nego što dođe na stol. Ima naime i drugih životinja, koje se s miševima uistinu bore i koje ih zaista tamane, a ipak nije nikome palo na pamet, da u svom stanu drži mungosa, ježa ili kojeg drugog zakletog dušmanina miševa i gamadi. Mačke su zauzele svoj položaj građom svoga tijela, koje je vitko i lijepo (to je uostalom karakteristika svih zvijeri), a osobito svojim nagonom, da se maze i umiljavaju. Nijedna se životinja ne zna tako umiljavati kao mačka i zato nije mogla nikoja druga životinja tako duboko prodrijeti do mekanih i nježnih srdaca. To je razlog, zašto djeca i odrasle prijateljice i prijatelji zlatnih mačkica tako vole tu perfidnu životinju i opraštaju joj sve ogrebotine i štete.

Priznajem, da se mačkama, jer su tako dražesne i zlatne, može mnogo toga oprostiti. Bilo bi svakako nečovječno, da se dražesne i zlatne mačkice osude na smrt radi toga, što svojim nedužnim drečanjem tjeraju u očaj bolesnike, koji se muče u besanici! Ili da ih se progoni zato, što su razbile kakvu kristalnu posudu ili skupocjenu vazu! A pogotovu su sitnice, kad odnese iz kuhinje meso, zakolje kanarinca ili ogrebe po licu dijete, koje je tek prohodalo. To im sve možemo oprostiti. Ali ipak ima jedna stvar, koja im se ne može nikako oprostiti, a to je, što su mačke najveći neprijatelji zdravlju svojih najvećih dobročinitelja.

Pričat ću vam slučaj. U nekoj su kući imali vanredno zlatnu mačkicu. Djeca su je silno voljela, a ona se znala tako divno s djecom igrati. Nikada nije dijete ogrebla. Najedamput su djeca dobila šarlah — i jedno je dijete umrlo. Kasnije se ustanovilo, da je mačka, koja je zalazila u susjednu kuću, prenijela zarazu. Kad je to otac

MAČJA DRUŽBA
Naslikao Reichert

doznao, ubio je mačku, a ono dvoje djece, što je ozdravilo, žalilo je više za mačkom, nego za svojim pokojnim bratom. Poznam čovjeka, koji je dobio od mačke šugu, pa je trebao preko godinu dana da se izliječi. Svaki će čitatelj znati po koji ovakav primjer, i za to ne ću da navodim sve primjere, koje još znadem. Svi ovakvi primjeri potvrđuju činjenicu, da mačke prenose zarazne bolesti. Ja pače tvrdim, da se one time bave mnogo marljivije, nego noćnim zavijanjem, klanjem mladih ptičica, razbijanjem suđa i t. d.

Čuvajte se, prijateljice i prijatelji mačaka! Znajte, svaki put kad ste pogladili mačku, izvrgnuli ste se pogibelji zaraze.

Ovo nije napadaj na mačke, nego obrana ljudske zajednice.

NJEGOV DAR

NAPISAO BOŽIDAR MOHAČEK

Rano je postao udovac. Dvoje njegove djece izgubilo je majku, kad im je majčinska ljubav bila najpotrebnija. Nježna i slabašna Mira bila je tek u desetoj godini, dok je Stanko polazio četvrti razred gimnazije. Majčina je smrt bila za djecu težak gubitak, jer kada ih je majka ostavila, nijesu oca pravo ni poznavali. On je po čitave dane sjedio u uredu, a kući je dolazio samo da jede i spava. Djeca su ga dočekivala s mnogo poštovanja i ljubavi, ali ne s toliko otvorene privrženosti kao majku. Otac je to dobro opažao i znao. Radi djece je zato uzeo k sebi svoju stariju neudatu sestru Ivanu, da im kako tako odmijeni majku i da se brine za kuću.

Ivana je shvatila svoju dužnost. Prigrlila je djecu kao da su njezina, a i zavoljela ih je. Ali spomen na majku nije nimalo potamnio, nego je i dalje živio u djeci.

Jednog dana opazila su djeca, da je otac potišten i uzbuđen. Došao je kući ranije nego obično, nije ni s kim govorio i uzrujano je šetao sobom. Istom kad je mislio, da djeca spavaju, reče Ivani:

»Izgubio sam namještenje. Šta ću sada? Ubio bih se, da nemam vjere u Boga i kad ne bi bilo ove djece, za koju treba da živim!«

Sestra ga je tješila i govorila tiho kao da mu priopćuje tajnu:

»Umiri se, brate, i ne gubi vjeru u Božju dobrotu! Ja ću ti pomoći u nevolji. Znam dobro šiti pa ću moći zaslužiti koji dinar, da se preživi, dok opet ne nađeš kakvu zaradu.«

Ma da je govorila tiho, ipak ni jedna riječ nije izbjegla Stankovu uhu. On je ležao budan, i te ga se riječi duboko dojmiše.

Od toga dana viđala su djeca često uza se oca, no tetka Ivana nije po čitav dan bila kod kuće. Tek bi naveče dolazila kući blijeda i izmučena ne spominjući ni riječju pred djecom, gdje je bila.

Ali Stanko je znao sve — i spremao joj dar, najveći, koji je on, siroče, mogao dati. U školi je bio najbolji đak, pa je poučavao slabije drugove te od toga imao skromnu zaradu. Novac je brižno sakrivao i nikome ga nije pokazivao. Čekao je samo imendan tetke Ivane.

Napokon je došao taj dan. Ivana je otišla kao obično rano od kuće, a čas zatim i Stanislav. U ruci je držao svoju prvu zaslužbu i lutao ulicama tražeći trgovinu, u kojoj bi kupio dar za tetku. Slučajno mu pogled zapne na prekrasno urešenom galanterijskom izlogu, te on uđe u trgovinu. Ali kad je gledao mnoštvo predmeta oko sebe sve jedan ljepši od drugoga, nije znao što da odabere. Upitao je zato mladu prodavačicu, što bi kupio jednoj gospođi za dar. Ona ga najprije promjeri očima kao da se hoće uvjeriti, da li ima novaca, a onda mu preporuči jednu kutiju sa priborom za poljepšavanje uvjeravajući ga, da to sve gospođe najviše vole. Kako je bio neiskusan, nije dugo razmišljao, dao je svoj novac za lijepu kutiju i ponesao taj dar kući.

Nestrpljivo je čekao večer. U duši je već vidio tetku, kako blijeda i umorna pregledava njegov dar i kako mu se veseli.

Ivana se čitavog dana nije vraćala. Istom kad se spustila noć, došla je kući i nije se ni sjetila, da je njezin imendan. Ali tada pristupi k njoj Stanko. Podrhtavao je od uzbuđenja, a oči su mu blistale od unutarnjeg zadovoljstva. Zaželio joj je svaku sreću i pružio joj dar.

Ivana se začudila. Odmah je otvorila kutiju, ali kad je opazila, što je u njoj, smrklo joj se lice.

»Šta si to kupio, dječače? Zar ja da se time služim?« pitala je razočarano. »Odakle ti uopće novac da ga razbacuješ na tako suvišne stvari!«

Zatim je kao povrijeđena odložila dar na najveće dječakovo zaprepaštenje. On bi se prije svemu nadao nego tome. Odbacila je tako teško zaslužen njegov dar s riječima, u kojima nije bilo ni malo priznanja ni razumijevanja. On je klonuo. I te je večeri dječak tako jako osjetio, da nema majke, koja bi ga vodila i potpuno razumjela.

ZLATNI JUBILEJ

Dne 19. lipnja o. g. proslavio je svoj zlatni misnički jubilej franjevac Urban Talija iz Dubrovnika. Mnogo poštovani jubilarac poznat je i široj javnosti brojnim svojim spisima i knjigama iz teoloških i filozofskih disciplina, a neumornim radom kao mnogogodišnji lektor na franjevačkoj bogosloviji u Dubrovniku odgojio je mnogo učenika i stekao mnogo prijatelja. Njegovi su se prijatelji sjetili njegova jubileja iskrenim čestitkama i bogatim prikladnim darovima; a naša slika prikazuje vrijednog jubilarca (sjedi u sredini iznad znaka ×) na dan proslave u krugu svojih najbližih na terasi franjevačkog samostana u Dubrovniku.

R A D N I C I

Gradi se, gradi visoka kula. Vrlo visoka kula, na mnogo spratova. Gradi se, gradi za nekog debelog gospodina, kojemu je teško doći i da pogleda, kako se njegova visoka kula na mnogo spratova gradi. Kada sve prekrije crveni krov i kada se u prostranim salonima zablista tvrda ebanovina, alabaster i kristal, dovući će se on u luksuznom autu i popeti po mekanim sagovima do svilenih dušeka. Izvaljat će se na njih i teškom mukom ispružiti ugojena uda, pa iz dubina mesnate duše izdahnuti:

»Oh, kako je težak ovaj život!«

A oni? Radnici? Prva ih je zora budila na dalekoj periferiji grada. Još pospani žurili su prašnim cestama između kola i volova, koji su išli na sajam, i umorni su stigli do visoke kule na mnogo spratova, koju su njihove žuljave ruke zidale. I kada je zvono dalo znak, da se započne rad, prignuše oni svoje šije pod teretom greda i opeka i popeše se visoko visoko na kulu sa mnogo spratova. I tako su teglili grede i opeke kroz čitav bogovetni dan, a sunce je palilo njihova opaljena lica i cijedilo prašni znoj niz njihova leđa i niz njihovu žutu poderanu košulju. A kad je došlo podne, šutke su se nanizali jedan do drugoga po debelim gredama i opekama i pohlepno su progutali siromašne darove, koje im je još sinoć u dubokoj noći prigotavljala njihova žena ili majka iza napornog dnevnog rada. Isto su tako šutke zapalili cigaretu i zagledali se u daljine, gdje su se valjda nizale na plavilu neba njihove svakidašnje brige i misli. Ili su dolje na tvrdoj klupi uz cestu legli i zaklopili trudne kapke, da u časovitim sanjama zaborave sve nevolje, koje ih tište. Možda se tada u njihovoj duši pojavila ona trošna koliba na dalekoj periferiji grada, u kojoj starija kćerka baš u tom času hrani ostalu svoju mlađu braću i sestre, i možda je tada u njihovom srcu zadrhtao jedan umorni uzdah milja i nade:

»Hvala Bogu!«

I opet će ih zvono prenuti, da se i opet treba prihvatiti posla i tegliti debele grede i opeke za visoku gavansku kulu na mnogo spratova — sve do večeri. Pa će klonuli i opet se požuriti prašnim cestama put daleke periferije grada, gdje se nalazi ona uboga koliba sa brojnom djecom, a put će im se činiti lagan i svijetao, jer im u duši igra neka lakoća i svjetlost...

A sutra će i opet tegliti debele grede i opeke i graditi do neba visoku gavansku kulu na mnogo spratova.

PROLJEĆE

ROMAN JEDNE OBITELJI
Norveški napisala Sigrid Undset
Prevodi Kruno Krstić (NASTAVAK.)

Ah da, da je ona svoje dijete, njegovo i njezino dijete bar jednom mogla da toplo i živo uzme u naručaj... da je ono samo jednom moglo da sisa na njenim grudima, da ga je ona osjetila duboko u srcu, ondje, gdje njegova ljubav nikada ne će doprijeti. Da su se njihove ruke mogle sresti nad malim toplim i živim tijelom, da su se njihove duše mogle sresti nad mrtvačkim krevetićem...

Koliko li je on kroz sve ovo vrijeme od njihova vjenčanja vidio i razumio... kako li je trpio i pregarao. A ipak je htio da bude zadovoljan, zaklinjao se, da će biti veseo. Da je ona bar djetetu mogla da dade sve ono, što on nije nikada od nje dobio; da je on mogao svoje dijete da svom dušom ljubi, da ga obaspe svom svojom nježnošću, za kojom nije nitko drugi čeznuo, da ga brani i za nj se brine, kao otac — otac koji je sâm odrastao bez zaštite... Bio je uvjeren, da će to ispuniti njegov život... Kad čitavom dušom uz to prione bit će sretni i ona i dijete... a i on sâm, iako će u njegovoj duši uvijek ostati neka praznina i jedna bolna rana...

Sad je znao, da je i iz svog zadnjeg zakloništa istjeran i da će u borbi podleći...

Njihov je brak donio na svijet samo malu lješinu, koja je nepomična i hladna ležala u njenim drhtavim rukama.

Kad je dijete iznio, poklekao je s njime u svojoj sobi pred krevetom i gušio u jastucima plač, da ga nitko ne čuje. Stiskao je mrtve ručice svoga djeteta svojim rukama.

»Gospodine Isuse. Ja ne mogu više... Ne mogu. Moli svoju Majku, da ona ne ode od mene... !«

IV.

Činilo se, da se Roza nakon teškog porođaja brzo oporavlja. Istom kad je ustala, vidjelo se, da će još dugo vremena proći, dok ozdravi. Sedmice su prolazile, a ona je ostajala isto onako nemoćna i potištena kao u početku. Liječnik joj je prepisivao lijekove za jačanje i toplo savjetovao Torkilda, da svoju ženu ohrabri i pokuša da odvrati od uspomena na razočaranje i gubitak djeteta. Trebalo bi prije svega da s njom nekamo otputuje...

Kad je doktor otišao, Torkild se umorno nasmiješi. »To nije tako strašno. Gore bi bilo da je dijete neko vrijeme živjelo i da ste ga onda morali izgubiti,« rekao je doktor. Otputovati... On se sjeti, kako je čuo pričati o ovoj ili onoj ženi, koja je porodila mrtvo dijete i onda bila poslana u inozemstvo ili u kakav sanatorij... činilo se, kao da je to sigurno sredstvo. »Pokušat ću, dakako,« pomisli on, ali je sumnjao, da će to mnogo pomoći. Ne samo da je sumnjao, nego je i znao... Doktor je rekao, da je mora ohrabriti... Ali za Boga, kako da on nju ohrabri, kad u njemu samome nije više bilo ni mrve odvažnosti za život...

Axel je Rozi za vrijeme njene bolesti nekoliko puta poslao cvijeća. Pošto je onda o Božiću kod njih bio, počeo je da ih češće posjećuje.

Torkild nije mogao da se otrese svoje čudnovate zlovolje, što ih je Axel posjetio dok je Roza bila u blagosovljenom stanju. Ne možda stoga, što bi nešto mislio... ili sumnjao. On je osjećao samo neko nejasno čuvstvo, kojega se nije mogao osloboditi.

Prošlo je već četrnaest dana, otkako je Roza ustala iz kreveta, kad ih je Axel jednog popodneva opet posjetio. Bila je lijepa večer koncem lipnja, i pili su čaj na verandi. Nakon čaja otišla je Roza u kuću da donese jagode. Bile su to prve jagode ove godine. Axel i Torkild ostali su na verandi i razgovarali o politici. Axel je govorio o nekom članku u najnovijem broju »Večernje Pošte«. Torkild nije bio pretplaćen na list, ali je Axel taj broj ponio, da ga pročita u vlaku i misleći da ga je ostavio u hodniku, izađe, da ga donese.

Torkild ustade; htio je da pogleda, ne bi li mogao što da pomogne Rozi. Kad je ušao u blagovaonicu, ugledao ju je, kako kleči pred spremkom. Nekoliko tanjura i čaša, koje je izvadila iz spremke, stajalo joj pred njom na podu, ali ona je nepomično klečala, a niz obraze su joj curkom tekle suze.

Axel je stajao pokraj stolića za cvijeće i bio okrenut leđima prema Torkildu. Zatim se okrenuo i izašao na verandu i ne pogledavši brata.

Torkild lagano pridigne ženu i privine je časkom nježno k sebi. Ona je još jednom umorno zajecala i na čas položila glavu na njegovo rame. Tada je postavila tanjure i čaše na poslužavnik i iznijela na verandu. Axel je sio na svoje predašnje mjesto i pružio bratu novine. Torkild preleti očima članak i ne znajući, što čita.

Bilo je strašno gledati te suze koje bi potekle na kakvu mu drago slučajnu riječ — a i bez ikakvog povoda... suze koje su tekle bez borbe i bez napora. Činilo se, kao da se u Rozinoj duši krije čitavo more suza, koje bi se od vremena do vremena razlilo... kad bi se valovi boli i čežnje visoko ispeli. Bilo je strašno sve to gledati... a on se osjećao potpuno nemoćnim!

On je osjećao, da i Axel trpi; opazio je to već onda, kad je brat došao. Axel nije — istina — ništa rekao... ali je njegova izmučena duša naslutila tajnu ranu, koja je u Axelu krvarila. A to je pojačavalo bol u njegovim preosjetljivim živcima.

Kad je Axel htio da ode, dohvati Torkild svoju kapu, da ga otprati do kolodvora. Roza ih isprati do vrtnih vrata. Kad su se njih dvoje opraštali, opazi Torkild, da su njene oči opet pune suza.

Torkild i Axel silazili su šumskom cestom ne govoreći. Ni jedan glas se nije čuo u toj sjetnoj

noći, osim što bi katkada zazrikao šturak na livadi ili zalajao pas u dalekom dvorištu.

»Strašno je, kako je to na nju djelovalo,« reče odjednom Axel. U njegovu glasu bilo je neke suspregnute žestine, koja je uznemirila Torkilda protiv njegove volje.

»Da, jako ju je potreslo. A i bilo je sve to strašno. Ja nisam nikada ni slutio, da to može da bude tako grozno. Čovjeku je teško vjerovati, da će ona to brzo zaboraviti. A kako je uvijek kod kuće, prirodno je da neprestano osjeća onu prazninu, koju su razočarane nade i očekivanja u njoj ostavila. Možda će biti nešto bolje, ako sada na neko vrijeme otputujemo.«

Axel je disao brzo i snažno:

»Zar ti uopće nisi mislio, da bi stvar mogla tako svršiti?«

Torkild stade kao ukopan. Gledao je brata... Axelove su oči sijevale od mržnje:

»Mislim naime, jesi li ti uopće imao prava... ti... da oženiš zdravu i nevinu djevojku...«

Torkild se zaljulja kao da ga je nešto snažno udarilo. Jedan časak su se dva čovjeka proždirala očima. Tada Torkild udari... udari brata stisnutom šakom u lice.

Axel zatetura nekoliko koraka. Pokrenu se, kao da će navaliti na brata. Ali se suspregnu. I opet se zagledaše jedan u drugoga kao prije.

»Ne znam,« reče Torkild drhtavim glasom, »da li ti baš moram reći, da se više ne pokazuješ u mojoj kući...«

Axel ne odgovori. Prođe mimo brata i krenu nizbrdice. Torkild je stajao još uvijek na istom mjestu. Osjetio je odjednom, kako mu se pred očima crni i kao da mu srce navire na grlo. Kad se razabrao, opazio je da se drži jednog telefonskog stupa. Postade mu odjednom jasno, da se umalo nije onesvijestio.

Mogućnost, koju je Axel sada spomenuo, javljala se — istina — od vremena do vremena u njegovim mislima. Ali je njemu ipak uspijevalo da je zadrži u nekoj udaljenosti. Da za svaki slučaj koliko je moguće umiri svoju savjest, dao se već pred nekoliko godina pregledati kod jednog poznatog specijaliste — još onda, davno, kad je bio zaručen s Betzy. I prije nego se oženio bio je još jednom kod liječnika.

Dijete je bilo sasvim normalno, vrlo veliko i snažno. Primalja ga je upozorila... dakako prekasno... da bi moglo biti opasno — više za dijete nego za majku — ako se ne posavjetuje s kojim liječnikom. Ali dok je Roza uopće mogla da govori, molila ga je i zaklinjala, da ne zove dra Meyera. A njemu je bilo vrlo teško, da joj se usprotivi. Tako je, prije nego je telefonirao dru Meyeru, izgubio mnogo vremena, jer je zvao jednog doktora za drugim po Kristijaniji, a nije mogao nijednoga da dobije.

Ona je osjećala žestoku antipatiju prema kućnom liječniku, koja se malo pomalo i u njemu uvriježila. Prije se s tim čovjekom vrlo dobro slagao... bio mu je drug u lovu, te su ga s njime vezivali zajednički interesi.

Sutradan je ipak otišao k liječniku. Na Torkildov bojažljiv upit Meyer energično potrese glavom.

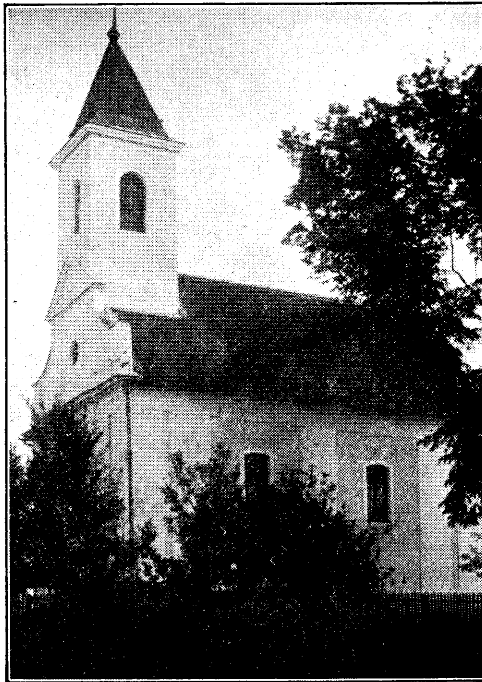
»Dakako, teško je garantirati, da takva stara pripovijest ne će jednom čovjeku zadati jadačak i poslije više godina, kao u ovom slučaju. Ali ukoliko liječnik uopće može o tome nešto sigurna da kaže, vi ste se, dragi moj, dobro toga riješili, dapače vrlo dobro. Jedno je u svakom slučaju sigurno, naime da smrt djeteta nema s time nikakve veze. Ja ću vam sasvim otvoreno, ne štedeći vas, reći, radi čega morate da se prekoravate. Vi ste se sasvim nerazborito obazirali na tu... hm... stidljivost vaše žene... ili kako da kažem... taj sasvim neumjestan hir, na kome je ona... ne mogu da razumijem zašto... tako dugo insistirala... ona mora da je vraški tvrdoglava... No, ona je zdrava i snažna žena. I stoga ja doista mislim, da je taj očaj kod nje samo tvrdoglavost: ona hoće da bude očajna. Bože dragi, ispočetka je dakako teško, kada se mora odstraniti dječje rublje, kolijevku odnijeti na tavan i tako dalje. Ali to su sve jadi, koji se vremenom zaboravljaju. Vi možete bar bez grižnje savjesti nastojati, da se ta žalost stiša... Ne biste smjeli dopustiti vašoj ženi da po svojoj boli i tuzi prekapa. Ne smijete da popuštate svim njenim hirima, kao što sada činite. Kažem vam iskreno kao liječnik i stari muž: ... čovjek ne smije da se obazire na sve ono što ženama sune u glavu, pa ni onda kad hoće da im time ugodi. Ne smije mnogo toga da dopušta. Vi ste, u koliko to liječnik može da prosudi, zdrav, snažan čovjek... ali biste morali da malo pazite na vaše jadne živce. Morate da na vrijeme počnete zaustavljati, inače će to još uistinu zlo svršiti. Ja ću vam uostalom i nešto prepisati...«

Dok je liječnik govorio, Torkild je prelistavao jedan broj lovačkog časopisa, koji je ležao na stolu i našao u njemu neku malu crticu, koju je Meyer napisao. Čudno, da taj čovjek zna da tako nježno, zanosno opisuje šume i polja...

»Tako.« Meyer ga udari po ramenu. »Previše ste zaljubljeni u svoju ženu, Christiansen. To nije dobro. To nikada u braku nije dobro. Bogu hvala, velika ljubav u braku nije tako česta kao spolne bolesti. Mi liječnici vidimo dosta svih tih nevolja, koje se u braku javljaju. Ali velim vam, ako se javi veliki Eros, onda on kroz kratko vrijeme uništi i sreću i zdravlje... stvara nervoznu, bijednu djecu i tako dalje... (Nastavit će se.)

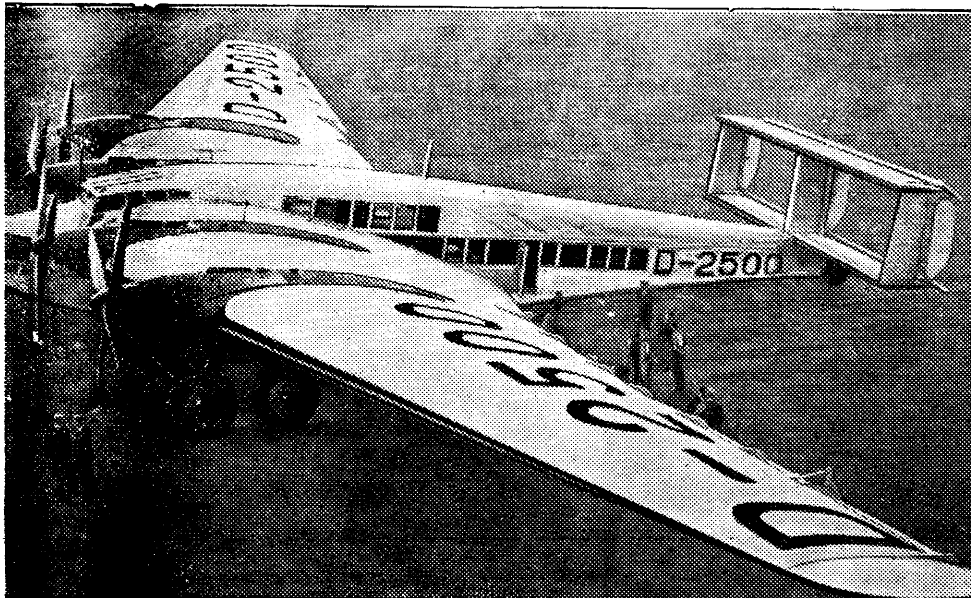
600-GODIŠNJICA ŽUPE

Osim pedesete godišnjice Štrosmajerove katedrale u Đakovu, koja se ove godine slavi, u Slavoniji je još proslavljena u Levanjskoj Varoši 600-godišnjica osnutka župe. Župa Levanjska Varoš je osnovana godine 1332. Prema tome spada među naše najstarije župe uopće u Slavoniji, koje su se do danas održale neprekidno. Župska crkva je posvećena sv. Antunu, a kako je proslava ove rijetke godišnjice obavljena na sam dan sv. Antuna, centar je svega bila župska crkva, koja se na našoj slici vidi. Tom prilikom je upriličeno slavlje, kakvog dosada u Levanjskoj Varoši nije bilo. Osim brojnog svećenstva, koje je iz okolice na proslavu došlo, đakovačkog bskupa je zastupao kao izaslanik presvij. g. dr Spiletak, koji je bio najsvečanije dočekan od naroda. Svečanosti su započele na 13. lipnja uoči blagdana sv. Antuna navečer. Poslije večernjice razvila se veličanstvena teoforična procesija kroz varoš uz pratnju glazbe. Zvukovi glazbe, svijetla baklja u rukama i krijesovi okolišnih brda sve je to ispunjalo večer veličanstvenošću, a u duše prisutnika ulijevalo duboku pobožnost i strahopočitanje prema Kralju Kraljeva, koji je bio središte svega. Okićenim selom išao je Euharistijski Spasitelj u procesiji, a na koncu u rukama župnika svih je blagoslovio blagoslovom, koji će čuvati narod više od svake zemaljske sile i unaprijed, kako je to lijepo izrekao u procesiji dekan dr Didović, koji je iza toga služio ponoćku.

Sutradan su još stigle mase naroda iz okolice, te je veliki broj pristupio sv. pričesti. Pontifikalnu misu je odslužio presvij. g. dr. Spiletak, a propovijed izrekao velč. P. Matijević. Sa zborovanja su odaslani brzojavi pap' i đakovačkom biskupu. Narod je sve to pratio s oduševljenjem i u duši odnio s proslave najljepše dojmove uvjeren, koliko je blago katoličke vjere, koju su mu ocevi od starine tako požudno čuvali. Ujedno je to najbolje jamstvo za njegovu dobru budućnost, jer narod, koji tako uzvel'čaje javno Boga, ne može propasti. To je uostalom rekao sam domaći župnik velč. g. M. Praskić u lijepoj propovijedi, koju je završio riječima: »Sv. Ante ne će dat', da mi propadnemo.«

Tako je i ravna Slavonija, dok su u drugim krajevima domovine u punom jeku euharistijski kongresi, dostojno iskazala svoju vjeru.

NAJVEĆI NJEMAČKI PUTNIČKI AVION „D2500"
ima mjesta za 34 putnika. Srednji dio trupa ima dva sprata kabina. Avion tjeraju četiri motora ukupne snage 2600 H P. Prosječna brzina pri vožnji putnika iznosi 180 km na sat. Saobraćat će između Londona i Berlina

NEPOZNATI AM
Američko geografsko društvo organizovalo
kratera u Andama. Ekspedicija je donijela
i ova, na kojoj se vide u kraterima Mahos
građevine s

ŽUPNA CRKVA U

GĐA RUDEL-ZEYNEK, P
SAVEZNOG V

GLUHONIJEMA DJEC
U jednom njemačkom zavodu za gluhonijem
govor nastavnika pretvaraju u titranje elekt
rukama te u tu s

[F]ITEATRI U ANDAMA

[...] aeroplansku ekspediciju za istraživanje vulkanskih [...]itav niz zanimljivih snimaka, između kojih se nalazi [...] u Peru-u dosad neistraženi i nepoznati amfiteatri, [...]arih iščezlih naroda

[L]ijevo:

[...]LEVANJSKOJ VAROŠI

[D]esno:

[PR]EDSJEDNICA AUSTRIJSKOG [VI]JEĆA (BUNDESRAT)

UGLEDNA POLITIČARKA

Ono, što je pred nekoliko godina i najoduševljenijim feministkinjama izgledalo nemoguće, danas se ostvaruje. Žene nesamo da danas uspješno popunjaju brojna mjesta u raznim službama, već pomalo zauzimlju i najviša mjesta u zemljama, koje dadoše ženi i aktivno i pasivno pravo glasa. Već su brojne žene, koje sjede u parlamentima, a u novije doba eto zauzimlju i najviša mjesta.

Najnoviji slučaj je izbor gđe Rudel-Zeynek, štajerske zastupnice, koja je od štajerskog zemaljskog sabora delegirana u Savezno vijeće (Bundesrat) u Beču, a Savezno vijeće ju je izabralo za svoju predsjednicu. (Ovdje donosimo sliku te ugledne političarke.)

Kako je poznato, Austrija je savezna država, u kojoj svaka od 9 zemalja ima svoj zemaljski sabor. Zakonodavnu vlast u republici vrši Narodno vijeće (Nationalrat) od 178 poslanika skupa sa Saveznim vijećem (Bundesrat) od 49 članova. Članovi Narodnog vijeća birani su direktno od naroda, a članovi Saveznog vijeća, kojemu je gđa Budel-Zeynek predsjednica, delegirani su od sabora pojedinih zemalja.

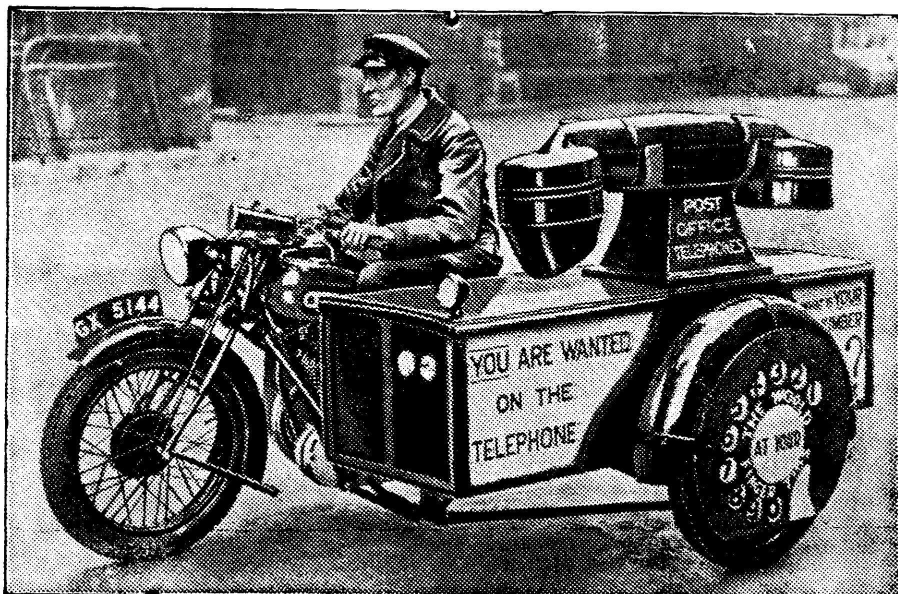
PREDNOST MAJKAMA

U Parizu je određeno, da slijepci nose bijele štapove, da ih prolaznici i automobilisti već izdaleka vide, pa da im se uklone s puta. Isto tako su dobili slijepci tako zvane karte prvenstva, kojima mogu sebi pribaviti kod svih ureda, kod uličnog i željezničkog prometa te u raznim drugim zgodama to, da dođu prije drugih osoba na red. Sada je u Parizu uređeno isto tako, i sve one žene, koje imadu djece, uživaju neka prvenstvena prava. Svaka će majka dobiti t. zv. kartu prvenstva, pa će na temelju te karte policija na ulici morati u svakoj zgodi u prvom redu pomagati takvoj majci, u autobusu i tramvaju ona će prije drugih imati pravo da sjedne, a tako će i u uredima ona prva doći na red. Pretpostavlja se, da majke ne mogu dugo izbijati od svoje kuće zbog malene djece, pa im se na taj način želi pomoći.

[...] KOJA SLUŠAJU RUKAMA

[...] poučavaju djecu pomoću posebnih aparata, koji [...]iteta. Djeca taj govor „čuju“ kao udarce struje na [...]u drže krajeve aparata

ENGLESKA PROPAGANDA ZA TELEFON

Engleska pošta propagira čim veću upotrebu telefona u trgovinama, stanovima, uredima i t. d. Naša slika prikazuje propagandni motocikl na londonskoj ulici, kojega je prikolica izrađena u obliku aparata te nosi natpis „Vi trebate telefon!“

KATOLICI U SRBIJI

NAPISAO DR AUGUSTIN JURETIĆ

Prvi se tragovi kršćanstva u mnogim dijelovima današnje Srbije i Južne Srbije ili Makedonije opažaju već u samim počecima kršćanstva. U Makedoniji je sv. Pavao propovijedao kršćanstvo. I mnogi učenici apostola riječ su Božju naviještali u Makedoniji. Car rimski Konstantin, koji je kršćanima dao slobodu ispovijedanja i propovijedanja vjere, bio je iz Niša. U 4., 5. i 6. vijeku srećemo redovne biskupe u Beogradu, Nišu, Ćupriji, Kostolcu, Prizrenu, Bitolju, Skoplju i Ohridu. Najnovije iskopine u Makedoniji i Sandžaku dokazuju, da je u tim krajevima kršćanstvo bilo u cvatu u prvim vjekovima kršćanstva, jer se nalaze tu ostaci i ruševine velikih i lijepih crkava. I sv. braća Ćiril i Metod bili su iz Soluna. Učenik je njihov sv. Klement, komu je na čast sagrađena bila lijepa crkva u Ohridu.

Kad je rastao raskol između zapadne i istočne crkve, tada su se prilike posve promijenile. Istok je pristao uz Carigrad. Kasnije su se naselili po Južnoj Srbiji mnogi katolici rudari iz Saksonske, pa dubrovački trgovci, koji su bili katolici. Tada su neko vrijeme — za cara Dušana — ti katolici bili pod upravom kotorskog biskupa.

U vrijeme pred provalu Turaka u one strane imademo biskupe u Beogradu, Smederevu, Skoplju, Ohridu i drugdje po Srbiji. Da je tih biskupija bilo više vidi se i po tomu, što je kasnije, god. 1656. papa Aleksandar VII. imenovao nadbiskupom u Skoplju Andriju Bogdani time, da upravlja sa svim upražnjenim biskupijama po Srbiji. Tada je i Beograd spadao pod skopsku nadbiskupiju, koja se držala kroz cijelo vrijeme turskog gospodstva. Beogradska biskupija uništena je, i od god. 1738. nema tamo više redovnih biskupa.

Međutim nije mi namjera da ovdje napišem povijest katolicizma u Srbiji. Nakanio sam ocrtati sadašnje stanje katolicizma u Srbiji.

U Srbiji imademo nadbiskupiju u Beogradu, koja imade deset župa (od njih 5 u samom Beogradu) i 2 samostalne kapelanije. Pored ove nadbiskupije imademo biskupiju u Skoplju sa sjedištem u Prizrenu. Ona imade 18 župa.

I beogradska nadbiskupija i skopljanska biskupija dobile su svoje crkvene starješine god. 1924., kad je nadbiskupom u Beogradu imenovan o. fra Rafael Rodić, a biskupom u Prizrenu dr Ivan Gnidovec.

Broj katolika u Sjevernoj Srbiji prije balkanskoga rata cijenio se na blizu 15.000 (od toga u Beogradu 4000 do 5000), a u Južnoj Srbiji na oko 12.000, svega dakle oko 27.000. — Taj se broj katolika uzimao u obzir i prilikom pregovora za sklapanje konkordata između Sv. Stolice i Kraljevine Srbije god. 1914.

31. siječnja 1921. god. ima u Sjevernoj Srbiji prema državnome popisu stanovništva 18.970 katolika, (od toga u Beogradu 9.600), a u Južnoj Srbiji 17.411, svega dakle 36.381 katolika.

15. travnja 1929. popisano je stanovništvo u Beogradu i tom prilikom se iskazalo, da u Beogradu ima danas 32.216 katolika. Dakle u samome Beogradu porastao je za osam godina broj katolika za preko 300%. I ako u provinciji taj porast nije napredovao tako rapidno kao u Beogradu, ipak se može iz ovoga nagloga i velikoga porasta u Beogradu zaključiti, da je broj katolika i tamo znatno napredovao, i zato je vrlo vjerojatno, da danas u Sjevernoj i Južnoj Srbiji ima svega najmanje 100.000 katolika.

U beogradskoj nadbiskupiji sa deset župa i dvije samostalne kapelanije imade otprilike 60.000 katolika. (Rezultat zadnjeg popisa pučanstva po vjerama nije još poznat). Osim u Beogradu sa oko 34.000 vjernika žive katolici po gotovo svim većim mjestima kao činovnici, zanatlije, radnici. Tako ih imade u Mladenovcu, Rakovici kraj Beograda, Obrenovcu, Aranđelovcu, Šabcu (oko 500 kat.), Valjevu, Nišu (oko 2.000), Paraćinu (oko 600), Ćupriji (do 250), Kruševcu (oko 400), te u svim rudnicima Sjeverne

GRUPA KATOLIČKIH ĐAKA S PROFESOROM ZUPCEM U BEOGRADU

Srbije. U Kragujevcu ih imade oko 1.200, Kraljevu 600, u Smederevu do 1000, u Boru oko 1000, u Zaječaru oko 300. Samostalne katoličke župe jesu u Beogradu 5, po jedna Smederevo, Šabac, Bor, Niš (ova župa obuhvata skoro sav teritorij moravske banovine, te imade oko 8.000 vjernika), Kragujevac, i dvije samostalne kapelanije Valjevo i Zaječar.

Od redova u beogradskoj su nadbiskupiji franjevci bosanske provincije, koji imadu župu u Beogradu, Smederevu, Šapcu i Nišu; isusovci, koji imadu župu u Beogradu, lazaristi župu u Beogradu i asumpcionisti župu u Beogradu i Boru. Časnih sestara imade po bolnicama i sanatorijima — u samom Beogradu oko 200.

U skopljanskoj biskupiji župe su u Prizrenu, gdje imade oko 1000 katolika i gdje je sjedište biskupa sa malim sjemeništem. Zatim su župe Velež, Zjum, Smać, Novo Selo, Beci, Gusinje, Peć, Zlokućani, Glogjan, Janjevo i Letnica, gdje je glasovito proštenište Majke Božje, Kosovska Mitrovica i Stubla. Zatim su još župe Skoplje, Uroševac i Bitolj. Neke od župa vode bosanski franjevci, neke domaće svećenstvo, a u Skoplju isusovci. Katolici su po narodnosti većinom Albanci.

U Južnoj Srbiji imade i grko-katolika, koji spadaju pod križevačkog grko-katoličkog biskupa. Oni su u Gjevgjeliji, Strumici, Bogdancima, Radoru i Novoj Mahabi. U Gjevgjeliji su i časne sestre grčko-katoličkog obreda.

Interesantno je spomenuti da u Južnoj Srbiji imade 10—15.000 tako zvanih laramana ili kriptokatolika. To su oni, koji su u duši svojoj ostali katolici — ali su u svemu preuzeli običaje muhamedanaca i pokazuju se kao muhamedanci.

Ekonomski položaj katolika u Srbiji razvija se nešto teže i laganije. Katolici, koji su se ovdje nastanili, u većini su radnici, koji osim svojih ruku i eventualne stručne naobrazbe ništa nisu tamo ponijeli. A isto stoji i s intelektualnim radnicima, koji osim svoje diplome ništa nisu imali, kada su ovamo došli. Razumljivo je, da je svaki od njih svoje ekonomsko stanje tek ovdje počeo da izgrađuje. Nekoliko katoličkih familija, koje su i ranije u Beogradu živile, imaju svoje vlastite kuće, a eventualno i svoje vlastite radionice, a nekoliko katolika steklo je za ovih deset godina u Beogradu i izvan njega manje, a nekoji i veće kuće. I u Južnoj Srbiji ima izvjestan broj katolika nepokretna imanja. Ali takvih ima u cijeloj Srbiji relativno malo. Bilo bi vrlo poželjno, kada bi što veći broj posjedovao nepokretnoga imanja, jer bi ih to vezalo na ove krajeve i jer se na takve obitelji i u religioznome pogledu najviše može računati. Činovnike u bankama, industrijskim i trgovačkim poduzećima, pa imali i velike plaće i dobre zarade, ne možemo smatrati za stalne naše stanovnike, dok ne steknu i nepokretnih imanja.

Po narodnosti imade katolika najviše Hrvata, a onda Slovenaca, Albanaca, Madžara, Nijemaca, Čeha, nešto Francuza i Talijana. Katolici u Srbiji imadu i dva lista: »Glasnik« u Beogradu, koji izlazi svakih 14 dana i »Blagovijest« u Skoplju, koji izlazi svaki mjesec dana.

Umorstvo u Krivoj ulici

(Svršetak sa strane 442.)

Tek iza dugog kucanja i pošto je teškom mukom uvjerila uzrujanu gospođu Ljutić, da je ona živa i zdrava, mogla je da dozna, što se dogodilo.

Žurno pograbi gospođa Janković svoj smeđe isprugani rubac sa stolice i jurne brzo, koliko su joj dozvoljavale njezine stare noge, na policiju. Tu je sjedio njezin bijedni Franjo među dvojicom stražara. Preslušavanje je upravo svršilo.

Kad je gospodin Janković ugledao svoju ženu, krikne u bunilu:

»Milkice, za ime Božje, idi! Ta ti si mrtva!!! To smo ovdje ustanovili!«

Teškom mukom uspjelo je gospođi Janković da umiri svog muža. I kad je uvjerila zbunjene činovnike, kao malo prije svoju susjedu, da je živa i zdrava, smjela je sobom povesti svoga Franju.

Ovaj se tek na putu kući potpuno osvijestio. Došavši u stan zagrli sav sretan svoju Milkicu, poljubi je i reče:

»Moja draga i dobra Milkice, što se mene tiče, može sutra čitava tvoja perika plivati u juhi, ja ne ću reći niti riječi!«

GRUPA KATOLIČKIH UČENICA S PROFESOROM ZUPCEM U BEOGRADU

SVEGA POMALO

Koliko se troši alkoholnih pića u Jugoslaviji? U našoj se državi popije na godinu 600 milijuna litara alkoholnih pića u vrijednosti od 3 i pô milijarde dinara. Od tog otpada 1320 milijuna dinara na rakiju, 1200 milijuna na vino i 1240 milijuna dinara na pivo.

Izgorio biskup zajedno sa svojim domom. U gradu Valdiviji u južnoameričkoj državi Čile zahvatio je nenadani požar biskupski dvor, te je u njem životom stradao biskup zajedno s nekoliko svećenika, koji su stanovali u dvoru.

Prvi spomenik nepoznatom vojniku. Kudikamo prije svjetskog rata postavljen je u Austriji kod Mödlinga na jednoj uzvisini prvi spomenik pod imenom »husarska kapelica«. Tu je kapelicu podigao godine 1813. knez Ivan Lichtenstein. U njoj su sahranjeni smrtni ostaci petorice austrijskih ratnika, koji su pali u bici kod Asperna i Vagrama. Knez se naime tom prigodom našao u smrtnoj pogibelji, a spasili su ga nekoji husari, jer su ga zaklonili svojim tjelesima. Pošto ih poslije bitke nije mogao pronaći, zato je dao sagraditi tu kapelicu te je u njoj dao sahraniti kosti petorice nepoznatih mu vojnika. Dakle ta je kapelica prvi i jedini grob nepoznatih vojnika sve do svjetskog rata.

Staro-egipatski dvorski ceremonijal. Ceremonijal na dvoru Faraona bio je veoma strog i za vladaoca jako ponizujući. I sama jela bijahu mu propisana. Od mesa smjeli su Faraoni jesti samo teletinu i guščetinu. Vrijeme za uživanje jela bilo im je odmjereno. Nijesu se smjeli zadržavati pri jelu ni duže ni kraće vrijeme, nego koliko im je bilo propisano. Tisućgodišnji su paragrafi određivati kada, kuda i kako dugo se je Faraon smio šetati, kako je dugo smio spavati, kupati se i t. d. Pošto je svaki Faraon bio u isto vrijeme i vrhovni svećenik, to se morao zakleti prigodom stupanja na prijestô, da ne će zavađati nikakve promjene. Za krunisanja metali su na Faraona jaram svetog bika Apisa, a u ruke su mu metnuli žezlo u obliku pluga. Iza Faraonove smrti bila je propisana javna korota od 72 dana za cijelu zemlju. Građani su derali svoje odijelo i posipali glave zemljom. Dvaput su dnevno javno po ulicama i hramovima pjevane žalobne pjesme. Prije sahrane cio je narod glasao, da li je pokojnik zaslužio blagoslov ili prokletstvo. Za to je groznom Keopsu uskraćen bio grob u piramidi, koju je sam sebi priredio za vječno počivalište.

Najbrže stvari. Slavni Phileas Fogy u romanu Julesa Vernea je obišao zemlju za 80 dana. To je dosta sporo prema brzini modernih letala, koji bi 40.000 km dugi put oko zemlje prešli za četiri dana. Meci modernih topova sa 800 m brzine u sekundi trebaju za tu daljinu 17 sati. Sunce se približuje jednoj zvijezdi u Herkulesu s brzinom od 19 km u sekundi. Kad bi ga spomenuta zvijezda čekala na mjestu, već bi ju nekoliko milijuna godina bilo dostiglo, ali i ona sama putuje po svemiru. Tako zvane zvijezde »stajačice« ne stoje, nego mnoge od njih idu brzinama, za kojima zaostaju najveće brzine, koje se dadu zamisliti. »Šampion« je bila poznata među zvijezdama kao najbrža, a išla je brzinom od 450 km na sekundu. U najnovije vrijeme su otkrili zvijezdu, koja ide brzinom od 500 km u sekundi.

Alfa zrake dosežu brzinu od 20.000 kilometara u sekundi. Međutim je sama svjetlost šampion nad šampionima, jer je njezina brzina 300.000 kilometara u sekundi!

KUĆANSTVO

ZLATNE RIBICE.

Mnogi drže u svom stanu zlatne ribice, a mnogi ih možda žele držati. No slabo je poznato širim krugovima, kako treba postupati s njima. Ovakvima će dobro poslužiti ova uputa.

Ponajprije valja znati, da ribicama treba oveći prostor. Zato su bolje četverouglaste staklene posude od okruglih. U okrugle posude stane manje vode, pa su ribice uslijed pomanjkanja svježeg zraka osuđene na propast. U takvim je posudama nadalje dosta malen otvor pa su ujedno u njima ribice stisnute, osobito ako ih je veći broj. U tim posudama ne nalazi se nijedna biljka, koja bi se starala za obnovu pokvarenog kisika. Nema obično ni pijeska, u koji bi pale njihove izmetine. Stoga je već za posve kratko vrijeme u njima potrošen potrebiti kisik, jer kroz uzak otvor dolazi u posudu veoma malo čista zraka. Za to se opaža, kako se u malim posudama ribice svaki čas bacakaju na površinu da uzmognu udisati čist zrak, a to znači da bi se mogle ugušiti.

Pa i sama promjena vode, koju ulijevamo u posudu, dosta upliva na život ribica. Ulijevana voda mora imati istu temperaturu s onom, koju izlijevamo iz posude, jer će nam inače ribice oboljeti, a možda i uginuti.

Više puta griješimo i što se tiče hrane, koju im pružamo. Dok bilo koje mu drago vrste uresnih ribica hranimo u zatvoru njima prirodnom hranom, dotle zlatne ribice često moraju gladovati. Ali mi ih ipak moramo hraniti i to mrvicama od kruha ili hostije, mravinjim čahuricama itd.

U mjesecima studenom, prosincu, siječnju i veljači ne daje im se nikakva hrana. U ožujku, travnju i svibnju veoma malo, da im se želudac uzmogne priučiti na primanje hrane. Ali tko želi uspješno držati zlatne ribice, taj neka se o tom upita kod kojeg stručnjaka, koji se bavi njihovim uzgojem, ili neka sebi naruči knjižicu, u kojoj će naći opisan točan način njihovog uzgajanja.

Ivan Sitarić.

ZDRAVLJE

LJETNE PREHLADE.

Nema te bolesti, o kojoj se toliko piše i govori kao što je to slučaj s različitim prehladama, koje se među bolestima najčešće javljaju kod ljudi. Najobičnije i najpoznatije su prehlade influencija, gripa, kijavica, grleni ili dušni katar te zapaljenje krajnika i dr.

Dok se prije držalo, da se prehlade dobiju isključivo od studeni, te da je dovoljno da se čovjek prehladi ako dođe na vrlo hladno mjesto, danas je medicina ustanovila, da su prehladama uzrok još i drugi razlozi osim studeni. Čovjek vrlo lako nazebe, a tome ne mora uvijek biti razlog velika studen. Dakako ne smije se opet misliti, da na prehlade nimalo ne utječu vremenske prilike. Neki su to pogrešno mislili. Držali su, da se svaki čovjek mora prethodno zaraziti klicama gripe, influencije, kijavice i uzročnicima drugih prehlada. To je isto krivo stanovište, jer vremenske prilike mnogo utječu na razvoj prehlada, ali ipak ne na taj način, kako se to prije držalo.

Vjetar, zima, vlaga, magla i kiša — sve su to uzroci, koji djeluju na prehlade isto toliko kao i same klice pojedinih zaraznih bolesti, kojima se tijelo zarazi. To su sve pomagači, koji pripremaju tjelesni ustroj na prehladu, a tada tek dolaze zarazne klice pojedinih bolesti, koje se u tim slučajevima lakše i mnogo brže šire. Loše vrijeme i nagle velike promjene u temperaturi doprinose prehlađivanju, ali ni najgore vremenske prilike ne mogu same neposredno izazvati prehlade, ako prije toga nisu klice napale tjelesni ustroj.

Među najinteresantnijim teorijama, koje su u najnovije vrijeme iznesene o prehladama svakako je vrijedno spomenuti teoriju njemačkog učenjaka dra Klausena, koja je sama po sebi posve nova i originalna. Ovaj učenjak drži, da se sve bolesti prehlada ne mogu svrstati u jednu vrstu, nego o svakoj treba posebno raspravljati te da ima prehlada, koje ne zavise od loših vremenskih prilika nego naprotiv od ljetne topline sunca. Izazivač tih bolesti je, po njegovom mišljenju, upravo sunce. Ustanovio je, da se kijavica i influencija najviše šire u kasnom proljeću i prvih dana ljeta. Bolesti su se pojavile kao epidemije čim sunce jače pripekne. Svakako zanimljivo mišljenje. Spomenuti učenjak je nedavno izjavio:

»U proljeće i ljeti ne izazivaju različite bolesti ni zarazne klice ni studen, nego isključivo hemijski utjecaj sunca, koji ono ima na čovječji ustroj. I dosada je u medicini bilo poznato, da sunce u svim organskim materijama, a dosljedno i u čovječjem tijelu, izaziva važne fiziološke i hemijske promjene. Već je po sebi zanimljivo i vrijedno promatranja samo to, kako čovjeku uslijed sunčanja pocrni koža. Redovno čovjek poslije prvog dugog sunčanja osjeća jaku groznicu, a usto se vrlo loše osjeća, što je popraćeno nestajanjem apetita i sličnim pojavama, koje vrlo loše djeluju na raspoloženje kod čovjeka.

Jedna od najvažnijih sastavina tjelesnog ustroja jest bjelančevina. Bjelančevina je lako podložna hemijskim utjecajima sunca. Tom prilikom nastaju u tijelu različite smetnje. Liječnici su davno utvrdili, da smetnje u hemijskom sastavu bjelančevina izazivaju vrlo često povećanu temperaturu. Stoga je vrlo loše mišljenje, koje i danas prevlađuje, da je sunce vrlo korisno po zdravlje i da se treba što više sunčati, kako bi čovjek lakše očuvao zdravlje. To nikako ne stoji. Kolikogod je sunce korisno, isto toliko može da bude i štetno po čovječje zdravlje. To je zato, jer ako sunce stalno i neposredno utiče na tjelesni ustroj, izaziva stvaranje raznih soli u tijelu. Te su soli pogubne po zdravlje, jer za sebe vezuju vodu i razne druge korisne sokove tjelesnog ustroja. Tijelo uslijed toga trpi na oskudici vode, a to je priprema za razne bolesti, a u prvom redu prehlade.«

Zbilja nova i smjela tvrdnja, koju je postavio dr Klausen o prehladama ljeti, ali čini se da je tačna, jer nije moguće, da prehlade zavise jedino od studeni i vlage. Svakako je dobro, da se čuva, koliko je to moguće, jakog i prekomjernog sunčanja.

FILMSKI SVIJET

ZANIMLJIVO ZVANJE.

Da li biste htjeli postati filmskim režiserom? To je pitanje, na koje bi vrlo malo ljudi odgovorilo »ne«, jer je po mišljenju svakoga zvanje filmskog režisera vrlo zanimljivo.

Da, to je posve ispravno, jer za njega nije potreban samo stvaralački talenat nego i golema energija, talenat za organizaciju i vrlo velika općenita naobrazba. Osim toga ne smijemo zaboraviti, da i režiser treba da ima potrebno tehničko zvanje. Usprkos toga, ako režiser i ima dostatno tehničko zvanje, ako je vrlo naobražen i inteligentan, ima on svakog dana da rješava nove probleme i mora da ih brzo riješi, ako ne će da uspori ili prekine glatko tijek procesa produkcije. Jer režiser mora da bude i dobar račundžija, jer proračun jednog filma nikada ne smije biti premašen, ako mu je stalo do obnove kontrakta.

Zbog toga je sasvim razumljivo, da čovjek ne može raditi u tom zvanju prije nego steče neku izvjesnu duševnu zrelost. Za tu opet nije dovoljno samo školovanje i dobar odgoj — jednako tako zahtijeva se neposredni dodir sa životom i ljudima. Mnogi su režiseri došli k filmu, iza kako su prije obavljali druga zvanja — oni su bili prije glumci, slikari, arhitekti, fotografi, pisci, ili inžinjeri, novinski reporteri i muzičari.

Neki režiseri su došli iz drugih grana umjetnosti, a mnogi među njima su bivši glumci. Među tima imamo Jack Conway-a, Edmund Gouldinga, Harry Beaumonta, Charlesa Brabina i Cecil B. de Mille-a. Osobito zanimljiva iskustva unio je u film Tod Browning, režiser gotovo sviju filmova pokojnoga Lona Chaney-a, jer je prije radio kod cirkusa. Tvorac »Trader Horna« i filma »Kubanska ljubavna pjesma« W. S. Van Dyke bio je nekoć glumac.

Ne kaže se danas uzalud, da dobar režiser može i iz lošeg manuskripta načiniti dobar film, dok rđav režiser ni iz najboljeg manuskripta ne može načiniti dobar film. Zato se sva velika filmska poduzeća trude da sebi osiguraju što bolje režisere, jer su jedino oni približna garancija, da će poduzeće one ogromne sume, koje daje za proizvodnju filmova, dobiti natrag barem s pristojnom dobiti.

RIBAREV SIN

KAVKASKA PRIČA

Bio jednom ribar, koji je imao jednoga sina. Jednog dana pođe hvatati ribe i povede sina sa sobom. Kad je došao na jednu veliku rijeku, prizove Boga i baci mrežu u zdravlje i sreću svoga sina. Uhvatio je toliko riba, da je mrežu jedva mogao izvući na kraj, i kad je pogledao ribe iz bližega, vidje jednu među njima, koja je bila crvena kao krv i prekrasna. Tada on reče svomu sinu: »Ja idem kući po arabu, a ti pazi dotle, da se što ne dogodi. Osobito ovu crvenu ribu nemoj da pustiš s oka!«

Kad otac ode, uzme ribarev sin crvenu ribu, pogladi je i pomiluje i reče: »Nije li grijeh ovako lijepu ribu? Ja ću je radije opet pustiti!« To rekavši baci je u vodu. No riba doplovi natrag k obali, lijepo mu zahvali, izvuče jednu bodljiku iz svoje peraje i reče mu:

»Kad si bio tako dobar k meni, dajem ti ovu koščicu; kad budeš jednom u nevolji, onda dođi ovamo na obalu, izvadi ovu koščicu iz džepa, pozovi me imenom, a ja ću onda odmah doći i pomoći ću ti.«

Mladić uzme koščicu i stavi je u džep, a riba mahne veselo repom i zaroni u dubinu.

Ali kad dođe otac i vidi, što je njegov sin učinio bio, strašno se razljuti i protjera ga od sebe: »Idi do bijesa, dok sam živ, ne ću da te više vidim.«

Tada ribarev sin ode u svijet. Najednom opazi iznemogla jelena, gdje k njemu trči, a za njim su išli lovci sa svojim psima. Mladiću bude žao jelena, priskoči k njemu, uhvati ga za rogove i dovikne lovcima, neka se stide loviti ovaku zvjerku, jer to je pitom jelen. Lovci mu povjeruju i okane ga se. Kad su otišli podaleko, pusti mladić životinju. Jelen iščupa sebi jednu dlaku, dade je mladiću i reče:

»Kad si bio tako dobar k meni, dajem ti ovu dlaku; kad budeš u nevolji, izvadi je iz džepa, pozovi me imenom, a i ja ću doći i pomoći ću te.«

Mladić uzme dlaku, stavi je u džep i ode svojim putem.

Je li išao daleko, nije li, tko bi znao? Najednom vidi iznemogla ždrava, kojega je orao progonio i gotovo ga već stigao. Mladiću bude ždrava žao, zgrabi svoju palicu i nabaci se na orla. On se preplaši i okani se ždrava. Kad je ždrav došao k sebi od straha, iščupa sebi jedno pero, dade ga mladiću i reče:

»Kad si bio tako dobar k meni, dajem ti ovo pero; ako budeš kad u nevolji, izidi u polje, izvadi ovo pero iz džepa, zovni me imenom, pa ću doći i pomoći ću ti.«

Mladić stavi pero u džep i ode svojim putem.

Tada vidi, kako hrtovi gone lisicu i dolaze sve bliže k njemu. Mladiću je bilo žao lisice i sakrije je pod svojim skutom od haljine. Kad su hrtovi bili daleko, pusti lisicu. No ona iščupa sebi dlaku, dade mu je i reče:

»Kad si bio k meni tako dobar, dajem ti ovu dlaku; ako budeš u nevolji, izvadi je, vikni me imenom, ja ću namah doći i pomoći ću ti.«

Mladić stavi dlaku u džep i ode svojim putem.

Je li išao daleko, nije li, tko bi znao? Skoro dođe do jednoga grada, gdje je stanovala prekrasna djevojka. Ona se htjela udati samo za onoga, tko bi se znao sakriti da ga ona ne bi nigdje mogla naći. Ribarev sin htjede je zaprositi. Ode na grad i zaište da ga odvedu k djevojci.

»Po što si došao?« upita ga ona.

»Htio bih se s tobom oženiti,« odgovori mladić.

»Jest, ako se na takvom mjestu sakriješ, da te ja ne mogu naći, biću tvoja žena; ako li ne, poginućeš zacijelo na vješalima,« reče djevojka.

Mladić je bio zadovoljan i zaište dopuštenje, da se sakriva četiri puta. To mu je bilo dopušteno.

On ode sa grada, otrči k vodi, izvadi svoju koščicu i vikne crvenu ribu. Ona se odmah stvori, pozdravi ga i upita: »Što je, moj mili prijatelju?«

»Tako i tako stoji moja stvar, i moram se sakriti na takvom mjestu, da me ni vrag ne može naći.«

Riba uzme mladića na leđa i zaroni s njim na dno mora, posadi ga ondje u jednu pećinu i bdjela je upravo nad njim, da ga sakrije. No djevojka pogleda u svoje zrcalo, dok ga najzad ugleda na dnu mora.

»Mora da je vražji momak!« reče sama sebi.

I sutradan dođe mladić vrlo ponosito na grad.

»O, sve ti je bilo zaludu, ja sam te vrlo dobro vidjela, kako si dolje na dnu morskom sjedio a crvena riba gledala je da te sakrije,« reče mu ona.

»Pomozi, Bože,« pomisli mladić, »kakva je ovo čarovnica!« ode sa grada i stane tražiti mjesto, gdje bi se sakrio. Otrči na jednu livadu, izvadi jelenovu dlaku i vikne jelena. On dođe u tren oka, pozdravi ga i upita: »A što ti je, moj mili prijatelju?«

»Tako i tako stoji moja stvar, i moram se sakriti na takvom mjestu, da me ni vrag ne može naći.«

Jelen ga uzme na leđa i otrči s njime kao vjetar; za devetim brdom stane, sakrije mladića u jednu spilju i sam još stane pred nju. No djevojka opet pogleda u svoje ogledalo, tražila je i tražila i nađe ga naposljetku s teškom mukom. Sutradan dođe mladić slobodno k njoj.

»O, to ti je opet bilo zaludu, ja sam te vrlo dobro vidjela, bio si za devetim brdom u jednoj spilji a jelen je još stajao ispred tebe,« reče ona. Mladić se začudi još više i uhvati ga strah.

Ostavi opet grad i potraži treće skrovište. Na jednoj livadi izvadi svoje pero i vikne žerava. On odmah doleti, pozdravi i upita: »A što je, moj slatki prijatelju?«

»Tako i tako stoji moja stvar, moram se sakriti na takvom mjestu, da me ni vrag ne može naći.«

Žerav ga uzme na leđa i uzleti s njim do neba, gdje ga sakrije a sam je ispod njega lebdio. Djevojka uzme preda se svoje zrcalo, tražila je i tražila na svim stranama svijeta i nije ga mogla naći. Naposljetku pogleda u vis i vidi mladića, gdje se sakrio na nebu. Ona se teško začudi: »Kakav li je ovo čarovnik, mili Bože!«

»O, to ti je bilo opet zaludu, ja sam te vrlo dobro vidjela, bio si na nebu, a ispod tebe lebdio je ždral.«

Još se više začudi mladić i prepane se još više: »Jao meni, ako me i četvrti put nađe, propadoh.« I ode sa grada da se još jednom sakrije.

Opet ode na jednu livadu, izvadi lisičju dlaku i vikne lisicu. Ona odmah doskače, pozdravi i upita: »A što je, moj dobri prijatelju?«

»Tako i tako stoji moja stvar, moram se sakriti na takvom mjestu, da me ova oštrooka djevojka ne nađe, inače odoh na vješala.«

PEJSAŽ
Naslikao Ljudevit Šestić

»Ne boj se ništa,« reče lisica, »idi samo k njoj i zaišti dvije nedjelje roka, pa ću te onda sakriti na takvom mjestu, da se može skončati tražeći, pa te opet ne će naći.«

Mladić učini, što mu je lisica bila svjetovala. Lija iskopa zemlju pod brijegom, na kojemu je stajao grad, i odvede prokop upravo pod divan, na kojemu je djevojka sjedjela. Tamo skrije mladića.

Djevojka izvadi svoje zrcalo i stane tražiti: gledala je sad na istok, sad je tražila na zapadu, sad na jugu, sad na sjeveru; onda pretraži nebo i more, ali zaludu: nigdje ga nije našla.

»Ta gdje si, čarovniče?« vikne naposljetku. »Ta iziđi, nigdje te nijesam našla!«

Ispod divana javi se glas mladićev i odmah zatim iskoči i on van.

Tako je predobio djevojku u borbi. Drugi dan su imali svadbu, tako lijepu, da su imali izobila i ptičjega mlijeka.

Domaćice su viječale.

Razgovarale su se o svim tekućim pitanjima. Napokon spomenuše i „Jajnine“. Sud bijaše jednoglasan: „Jajnine“ su jelo, koje nije samo vrlo tečno, ukusno i hranivo, nego uopće upotrebljivo za pripremu. „I još nešto,“ primijetila je jedna gospođa, „Jajnine“ možemo pripremiti na jednostavan i komplikovan način!“

ANEGDOTE

Pričice o Briandu. Kad je u Cannesu vijećalo vrhovno vijeće saveznika, Lloyd George na jednoj sjednici plane i dovikne Briandu:

»Vi ste Francezi tašti ljudi, ali se pazite, jer između taštine i smiješnosti samo je mali korak (franceski »pas«).«

»Da, to je Pas de Calais,« odgovori mirno Briand.

Jednom je Clemenceauov faktotum Mendel imao aferu s đacima na sveučilištu u Parizu. Briand kao ministar predsjednik imao je urediti tu stvar.

»Tko bi znao što je istina u toj stvari?« reče Briand. Mendel je takav lažac, da se na koncu ne usuđujem vjerovati ni ono što je suprotno njegovim izjavama.«

U hodnicima parlamenta Briand se prijateljski približi jednomu komunističkom zastupniku i ukori ga što nepatriotski sprema prevrat. Komunista se na koncu uzruja i klikne:

»Ta zaboga, treba da idemo s vremenom!«

»Oprostite,« reče Briand, »ali treba znati, kuda ide vrijeme.«

Jedan novi zastupnik u zastupničkoj komori obukao se vrlo svečano da izreče svoj prvi govor. Briand reče o njemu:

»Ovaj čovjek meće ubrus da pojede lješnjak!«

U Nantesu držao je Briand velik govor. Poslije govora neki Durmont dade znak za pljeskanje. Kod banketa rekoše zatim Briandu, da je Durmont bio nekoć veliki njegov protivnik.

»Ja sam to zaboravio, pa zašto ne bi i on?« nasmiješi se Briand.

Clemenceau je jednom pričao o svome prvom ministarstvu g. 1906. i pravdajući svoje tadanje korake uskliknuo:

»Pa šta sam mogao raditi sjedeći između Caillauxa, koji misli da je Napoleon, i Brianda, koji misli, da je Isus Krist!«

Time je »Tigar« označio Brianda kao velikog doktrinarca. Briand ovo doćuje i kad je za nekoliko dana susreo Clemenceaua, na njegovo pitanje: što radite sada? odgovori mu: »Novo evanđelje.«

Godine 1925. kabinet Painlevéov imao je prvu sjednicu. Briand i Caillaux nijesu se trpjeli odavna, a sad su se našli kao članovi istog kabineta.

»Dakle,« reče u toj zgodi Painlevé, »hajde, pomirite se! To traži interes Republike: Zaboravite sve svađe i pružite si ruke.«

Caillaux i Briand stisnu jedan drugome ruke, kao nekoć Clemenceau i Poincaré u oslobođenom Strassbourgu. »Želim vam sve ono što vi želite meni,« reče Caillaux Briandu.

»Opet ste počeli!« odgovori Briand.

Skromni pjesnici. Kad je sijedi Victor Hugo g. 1882. s nekim prijateljima objedovao, okrene se prema François Coppéeu i dignuvši čašu, reče mu: »Kako bi bilo da mi dva, jedini ovdje prisutni pjesnici, pijemo u naše uzajamno zdravlje?«

»Meštre,« odgovori Coppée skromno, »ovdje nije nego jedan pjesnik.«

»A ja,« odvrati Hugo smiješeći se, »zar se ja ne brojim ništa?«

Uz ovu čednost Coppéeovu i Hugoovu spominje se još samosviesni odgovor starijeg Dumasa, kojemu jednoć reče jedan čuven franceski romanopisac: »Doista, mi smo dva jedini koji pišemo lijepe romane.«

»Od toga što kažete, istina je samo polovica,« odgovori mu Dumas.

Upalilo je. U Monte Carlu pred kavanom stoji plavi automobil. K šoferu, koji je čekao svoga gospodara, pristupi dobro odjeven gospodin, pruži mu kuvertu i reče dostojanstveno: »Molim vas, odnesite ovo vašemu gospodaru.« Šofer uzme pismo i odnese u kavanu gospodaru, koji otvori kuvertu i u njoj nađe pismo u kojem nije pisalo nego ovo: »Ako upali, dobro; ako li ne, opet dobro.«

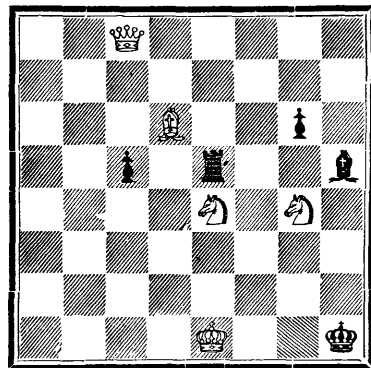
»Šta je ovo? Tko je taj gospodin? Pa tu ne piše ništa, nego samo: »Ako upali, dobro; ako li ne, opet dobro.«

»Ne znam,« reče šofer, »onaj gospodin nije mi ništa više rekao,« i uputi se k vratima. Kad je izašao, vidi, da je njegov automobil iščezao! Vrati se u kavanu k svome gospodaru i dovikne mu izdaleka: »Upalilo je!«

ŠAH

Problem broj 2.

Zv. Trajbar, Sl. Požega

Bijeli matira u tri poteza.

DOBRIJAN SVIRA GLASOVIR

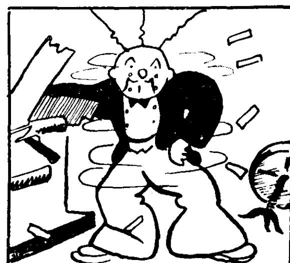
Muza se s Parnasa
visokog uzela
i u duši čike
duboko je sjela.

U njegovoj duši
više tuge nema,
jer sad na klaviru
svirati se sprema.

I dok sa klavira
bere mile zvuke,
ni ne misli jadan,
da će biti bruke.

Još dok se u duši
simfonije roje,
sve žice i tipke
popucale stoje.

MODA

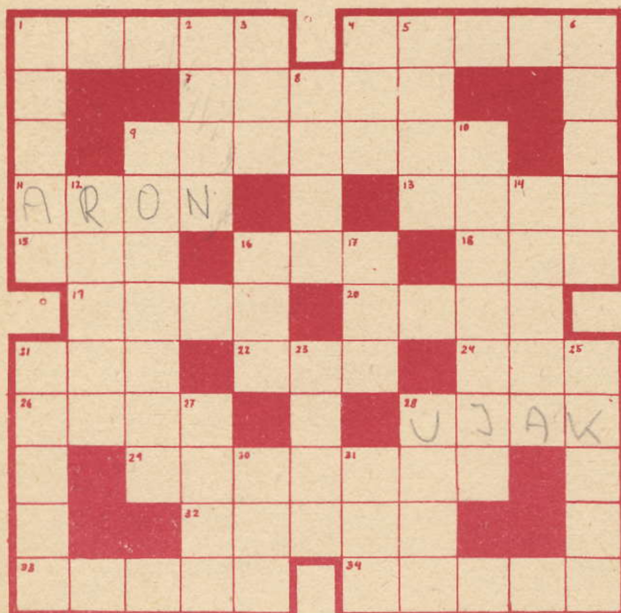
RAZNI MODELI LJETNIH ŽENSKIH HALJINA

Ilustrovani tjednik „Obitelj" izlazi svake nedjelje. Pretplata 30 Din na tri mjeseca, za inozemstvo 3 dolara godišnje. Pretplata se plaća unaprijed Rukopisi se ne vraćaju. „Obitelj" izdàje Konzorcij Kuća Dobre Štampe. Za izdavača i uredništvo odgovara Dr Josip Andrić, glavni urednik „Obitelji„ Zagreb, Trenkova 1. Adresa uredništva i uprave „Obitelji": Zagreb, Trg Kralja Tomislava 21. Telefon 54-17. Ček. rač. pošt. šted. br. 33.536. „Obitelj" se tiska u Tiskari Narodnih Novina u Zagrebu. Za tiskaru odgovara V. Kirin, Zagreb, Deželićeva ul. 2.

Z A G O N E T K E

1. Križaljka

Sastavio *M. Krvavica*, Split

Vodoravno: Stari grčki grad. 4. Veliki bogataš. 7. Planina kod Splita. 9. Talijanski anatom i fizičar. 11. Brat Mojsijev. 13. Žensko ime. 15. Vrst jelena. 16. Broj. 18. Rijeka u Indiji. 19. Grad u Arabiji. 20. Pisaći pribor. 21. Plesna priredba. 22. Mjera u Africi. 24. Posjeduje. 26. Mirodija. 28. Stric. 29. Morska vila. 32. Evropska država. 33. Čovjek divovskog uzrasta. 34. Dio pokućstva.

Okomito: 1. Afričko brdo. 2. Država u Aziji. 3. Ruda. 4. Grad u Indiji. 5. Rijeka u Italiji. 6. Narod bez obitavališta. 8. Učesnik pira. 9. Vrst tkanja. 10. Stara pokrajina; ljubljanski nogometni klub. 12. Djelo u prozi. 14. Mudra izreka. 16. Precizan stroj. 17. Rimska božica. 21. Pečenica. 23. Strašilo. 25. Glumac. 27. Malo naselje. 28. Nastaje često među saobrać. sredstvima. 30. Šumska zvijer. 31. Muško ime.

2. Ispunjaljka

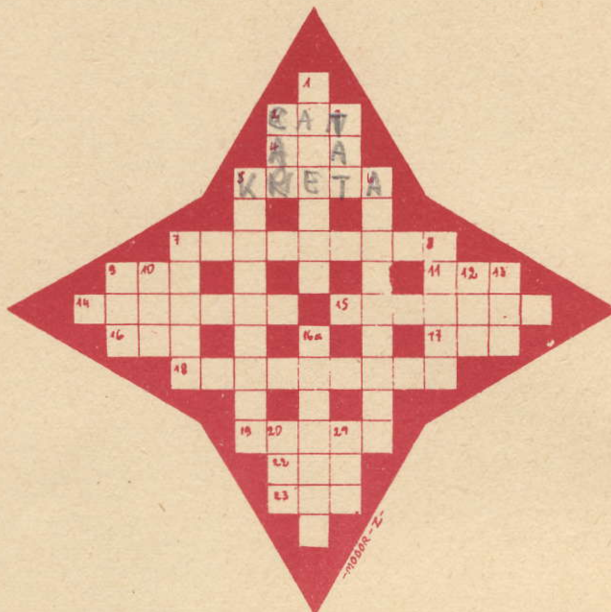
Sastavila *N. Kesterčanek*, Zagreb

— — si — ba
K — — t
No — — — — t
— — je
— — — a
— — — — — n
— — — a
K — — —
La — —

Nađena slova daju jednu poslovicu.

3. Križaljka

Sastavio *Zl. Modor*, Srij. Mitrovica

Okomito: 1. Francuski enciklopedista. 2. Perzijski kralj. 3. Kradljivac. 5. Podzemni hodnik. 6. Obrana. 7. Mlađi (tuđ.). 8. Ptica. 9, Papiga. 10. Slika. 12. Mjera (množ.). 13. Glas. 16a. Domaći, urođenik (tuđ.). 20. Velika ptica. 21. Planina u Srbiji.

Vodoravno: 2. Riba. 4. Gora u M. Aziji. 5. Otok u Sredozemnom moru. 7. Glavni grad, sjedište biskupije. 9. Veznik. 11. Jadranski otok. 14. Rijeka u Americi. 15. Hrvatski pisac. 16. Veznik. 17. Zvijer. 18. Sredovječni ukus u književnosti i umjetnosti. 19. Roman »Knjižnice dobrih romana«. 22. Latinski: ja (3, 2, 1). 23. Veznik.

4. Magični kvadrat

Sastavila *N. Kesterčanek*, Zagreb

S	L	O	G	A	protivno neslozi
L	A	H	O	R	vjetar
O	H	O	L	O	ponosito
G	O	L	E	M	velik
A	R	O	M	A	miris

Odgonetke treba poslati na uredništvo „Obitelji" najkasnije do 25. srpnja. Svi odgonetači dolaze u obzir za nagrade, koje će se ždrijebom podijeliti na koncu tromjesečja.